

Miljødirektoratets svart i e-post av 16. april 2021 på spørsmål fra Statsforvalteren i Oslo og Viken

Hvordan skal behandling av nye avløpsanlegg over 50 pe praktiseres?

- **Må det være et organisert andelslag som søker om utslippstillatelsen?**

Svar: Dersom kommunen ikke skal eie anlegget må det være et andelslag som skal eie og drive anlegget. Man må skille mellom utslippstillatelsen etter forurensningsloven/forskriften, og tillatelsen til å opprette anlegget i vass- og avløpsanleggslova. Vass- og avløpsanleggslova innebærer ikke at gamle anlegg som er eiet av private må endre sin eierstruktur. Dvs at et eldre anlegg som er eiet av private i praksis kan søke om tillatelse etter forurensningsloven/forskriften. Det kan også tenkes at en utbygger kan søke og få på plass nødvendige tillatelser både etter Vass- og avløpsanleggslova og forurensningsforskriften, for så å overdra anlegget til et andelslag når det tas i bruk, se neste spørsmål.

- **Kan utslippstillatelsen gis til private utbyggere med vilkår om opprettelse av andelslag?**

Svar: I og med at de som skal eie hyttene i et hyttefelt ikke kan utgjøre et andelslag før de har kjøpt, kan en utbygger (med forbehold om at det er selskapsrettslig mulig) opprette et andelslag hvor utbygger står som eier av alle andelene, og så følger det en andel i andelslaget med hver hytte som selges. Alternativt kan man se for seg at på samme måte som en utbygger kan avtale med en kommune at utbyggeren opparbeider avløpsanlegg som så overdras til kommunen, så kan utbygger opparbeide et avløpsanlegg som overdras til et andelslag. Dersom utbygger søker om tillatelse til anlegget etter forurensningsforskriften, så mener vi at det kan være et relevant vilkår å stille i forurensningstillatelsen at anlegget skal overdras til brukerne innen en gitt frist, og at tillatelsen dermed kan gis før andelslaget har tatt over.

- **Dersom kommunen skal ha eierskapet til anlegget, må kommunen bygge og betale det selv, eller kan kommunen overta anlegget ved ferdigstillelse?**

Svar: Kommunen vil kunne inngå en avtale med utbygger om at utbygger bygger og oppretter anlegget, og at kommunen så overtar anlegget etter at det er ferdigstilt.

Eksisterende avløpsanlegg eid av private:

- **Må kommunen overta eierskapet? Hvordan gjennomføres dette?**

Svar: I utgangspunktet må ikke kommunen aktivt gå inn og overta eierskap fra et privat avløpsanlegg, men anlegget kan bare selges til kommunen. Vi har imidlertid tolket bestemmelsen i VA-loven slik at et eksisterende anlegg også kan overdras til et andelslag etter tillatelse fra kommunen, dersom lovens vilkår rundt dette er oppfylt. Dersom anlegget er opprettet i strid med VA-loven og eid av private, blir det et spørsmål om hva konsekvensene skal bli. Hvis kommunen har gitt en form for tillatelse til et privat anlegg som ikke er eid av et andelslag, kan det tenkes at vedtaket er ugyldig. Dersom anlegget er opprettet uten tillatelse, kan kommunen påpeke at det er ulovlig og at det ikke kan brukes, og kommunen kan også nekte å gi tillatelse til anlegget etter forurensningsforskriften. I en sak fra 2017 skrev vi følgende til Mandal kommune: "*Selv om kommunen ikke har vært klar over regelverket, så kan man anse dere for å ha behandlet en søknad om etablering av privat anlegg etter lov om kommunale vass- og avløpsanlegg § 2, og at det derfor innbakt i tillatelsen fra dere etter forurensningsloven ligger en tillatelse til etablering av et privateid anlegg. Selv om dere ikke har stilt krav om at anlegget skal etableres som andelslag, må man*

tolke lov om kommunale vass- og avløpsanlegg slik at det er et ufravikelig vilkår, jf. § 2 annet ledd.

Det innebærer at så lenge anleggene ikke etableres som andelslag, så driver de ulovlig iht § 2. I praksis betyr dette altså at anleggene må overdras til brukerne. Det er ingen sanksjonshjemler i lov om kommunale vass- og avløpsanlegg, slik at det ikke er grunnlag for å følge opp saken gjennom tvangsmulkt eller straff. Det er likevel viktig å påpeke overfor virksomhetene at dette kravet gjelder, slik at de er klar over at de driver ulovlig. " I den uttalelsen ble det altså lagt til grunn at når kommunen ga en tillatelse etter forurensningsforskriften, så ga den samtidig en stilltiende tillatelse etter vass- og avløpsanleggslova til at anlegget er privat. Så kan man vise til at loven krever at eieren da skal være et andelslag, og at det blir et vilkår for den stilltiende tillatelsen at anlegget overdras til brukerne. Det kan jo være eksempler hvor dette ikke passer, men det kan tenkes at dette i en del tilfeller kan være en praktisk løsning; å si at kommunen stilltiende har gitt en tillatelse til et privat anlegg, og at eier etter loven er nødt til å overføre eierskapet til brukerne. Alternativt må man anse kommunens vedtak som ugyldig eller anse anlegget som ulovlig opprettet.

- **Kan kommunen kreve opprettelse av andelslag i etterkant?**

Svar: I tilfeller hvor anlegget enten er ulovlig eller er basert på en ugyldig tillatelse, kan kommunen for det første påpeke dette og vise til at loven krever at anlegget skal eies av brukerne. Mangelen på sanksjonsmuligheter etter vass- og avløpsanleggslova er likevel en utfordring. Imidlertid mener vi at kommunen i forbindelse med revisjon av tillatelsen etter forurensningsforskriften må kunne kreve at eierskapet skal overføres til et andelslag eller til kommunen, under henvisning til at kommunen ikke kan gi tillatelse til et ulovlig anlegg.